Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych

Ważne informacje o asyście prawnej i wspieranym podejmowaniu decyzji

Opracowanie w tekście łatwym do czytania i zrozumienia
Instrumentu Asysta prawna jako element systemu wspieranego podejmowania decyzji

Autorka opracowania: Karolina Makowiecka

Warszawa, wrzesień 2021

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

OTWÓRZMY PRZED NIMI ŻYCIE

FUNDACJA IM. KRÓLOWEJ POLSKI ŚW. JADWIGI

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Spis treści

Wstęp 2
Co to jest wspierane podejmowanie decyzji 3
Po co wprowadzać wspierane podejmowanie decyzji 4
Co mówi Konwencja o osobach z niepełnosprawnościami i wspieranym podejmowaniu decyzji 8
Kto ponosi odpowiedzialność za podjęte decyzje? 17
Kto może korzystać z wspieranego podejmowania decyzji 23
Asysta prawna 30
Jak wprowadzić asystę prawną do polskiego prawa 30
Kto może dostać usługę asysty prawnej 32
Kto może być asystentem prawnym osoby wspieranej 32
W jakich sprawach może wspierać asystent prawny 34

Wstęp

4 instytucje przygotowały informacje
jak wprowadzić do polskiego prawa
model wspieranego podejmowania decyzji
Razem pracowali pracownicy:

- Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- Polskiego Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną
- Fundacji imienia Królowej Polski świętej Jadwigi.

Z tego dokumentu dowiesz się:

- czym jest asysta prawna
- czym jest wspierane podejmowanie decyzji
- co Polska musi zrobić, żeby wprowadzić model wspieranego podejmowania decyzji.

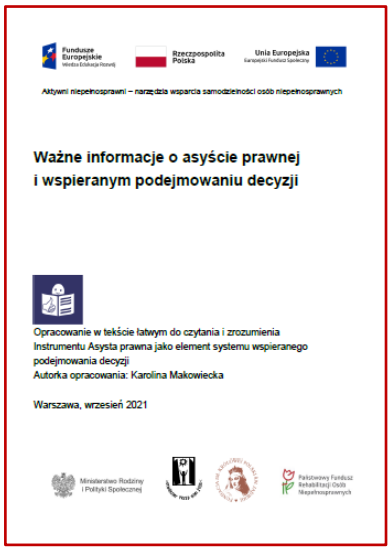
Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych

Ważne informacje o asyście prawnej
i wspieranym podejmowaniu decyzji

Opracowanie w tekście łatwym do czytania i zrozumienia
Instrumentu Asysta prawna jako element systemu wspieranego podejmowania decyzji
Autorka opracowania: Karolina Makowiecka

Warszawa, wrzesień 2021

Co to jest wspierane podejmowanie decyzji

Wspierane podejmowanie decyzji ułatwia osobie podjąć decyzję w różnych sprawach w swoim życiu.
Ze wspieranego podejmowania decyzji mogą korzystać róże osoby.
Na przykład osoby z niepełnosprawnością intelektualną lub osoby starsze.
Są to **osoby wspierane.**

Osobie wspieranej w podjęciu decyzji pomaga **osoba wpierająca**.

Wspierane podejmowanie decyzji pomaga każdej osobie realizować jej zdolność do czynności prawnych.
Zdolność do czynności prawnych oznacza, że osoba może podejmować decyzje prawne.
Na przykład:

- podpisać umowę o kredyt na nowy telefon
- złożyć wniosek o rentę do ZUS
- głosować.

Pełną zdolność do czynności prawnych
ma osoba pełnoletnia.
Pełnoletnia oznacza, że skończyła 18 lat.

We wspieranym podejmowaniu decyzji
może pomóc asysta prawna.

Po co wprowadzać wspierane podejmowanie decyzji

W Polsce osobie z niepełnosprawnością
często odbiera się zdolność do czynności
prawnych.
Wtedy osoba nie może samodzielnie
decydować na przykład o zabiegu medycznym.
O operacji lub o wyrwaniu zęba.

Osoba niemówiąca nie może samodzielnie
złożyć wniosku o orzeczenie
o niepełnosprawności.
O tych sprawach decydują jej rodzice
lub opiekunowie.

Wiele osób z niepełnosprawnościami jest ubezwłasnowolnionych.
Ubezwłasnowolnienie oznacza, że osoba nie może decydować o sobie i o ważnych sprawach w swoim życiu.
Nie ma zdolności do żadnej czynności prawnej.

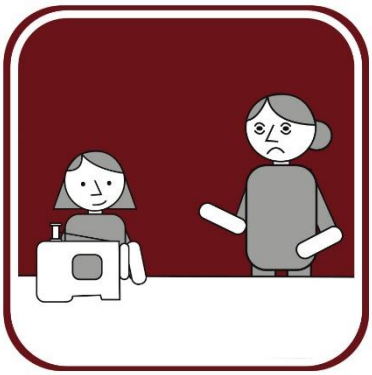

Osoba ubezwłasnowolniona nie może:

- przygotować testamentu
  Testament to dokument zawierający spis wartościowych rzeczy i polecenie kto ma te rzeczy dostać po śmierci.
  Na przykład mieszkanie lub dom.

- wychowywać dziecka
- pracować zawodowo
- głosować w wyborach.

W polskim prawie brakuje rozwiązań prawnych dla osób, które nie piszą i nie czytają.
Takie osoby nie mogą podjąć decyzji prawnych.

Wiele ważnych dokumentów wskazuje, że w polskie prawo zamiast ubezwłasnowolnienia musi wprowadzić **wspierane podejmowanie decyzji.**

O wspieranym podejmowaniu decyzji mówi też Konwencja o prawach osób z niepełnosprawnościami.
W Konwencji każda osoba z niepełnosprawnością ma takie same prawa jak osoba bez niepełnosprawności.
Polska musi zrobić wszystko, żeby osoba z niepełnosprawnością mogła korzystać ze wszystkich swoich praw.

Polskie prawo powinno:

- ułatwić osobie podjęcie samodzielnych decyzji
- zapewnić wsparcie przy podejmowaniu decyzji
- zapewnić osobę reprezentującą osobę z niepełnosprawnością.
  Osoba reprezentująca występuje w imieniu osoby z niepełnosprawnością.

Polskie prawo powinno też ułatwić osobie z niepełnosprawnością odwołanie się od decyzji pełnomocnika.
Pełnomocnik załatwia sprawy za kogoś.
Pełnomocnikiem osoby z niepełnosprawnością może być mama, siostra lub terapeuta.

We wspieranym podejmowaniu decyzji może pomóc **pełnomocnictwo.**
Osoba z niepełnosprawnością ma swojego pełnomocnika. Pełnomocnik wspiera ją i występuje w jej imieniu.
Osoba z niepełnosprawnością może też sama podejmować decyzje prawne.
Musi mieć zdolność do czynności prawnych.

We wspieranym podejmowaniu decyzji może pomóc **asysta prawna.**
Dzięki asyście prawnej osoba z niepełnosprawnością może podjąć decyzję przy wsparciu.

Ta sama osoba może korzystać z pełnomocnictwa i asysty prawnej.

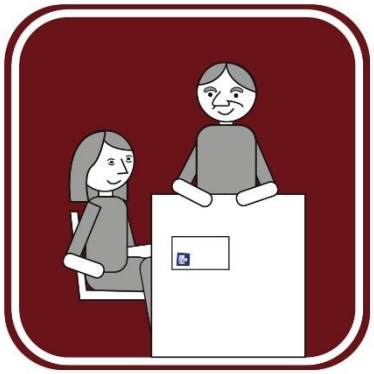

Osoba, która korzysta ze wspieranego podejmowania decyzji nie traci zdolności do czynności prawnych.
Może mieć pełnomocnika lub asystę prawną.
Jednocześnie może samodzielnie podejmować decyzje.

Co mówi Konwencja o osobach z niepełnosprawnościami i wspieranym podejmowaniu decyzji

Według Konwencji **osoba z niepełnosprawnością** od dawna może mieć trudności na przykład z:

- poruszaniem się
- myśleniem
- widzeniem lub słyszeniem.

Osoba z niepełnosprawnością w życiu codziennym trafia na bariery, które utrudniają jej życie.
Przez bariery nie może korzystać z życia społecznego.

Bariery nie pozwalają lub utrudniają osobie z niepełnosprawnością korzystać:

- z budynków kiedy są schody i nie ma windy.

- z internetu. Osoba nie ma komputera. Nie wie jak z niego korzystać.
- z informacji. Brakuje tekstów łatwych do czytania, tłumacza języka migowego.

Bariery powodują, że osoby z niepełnosprawnościami są inaczej traktowane niż wszystkie inne osoby.

Przykład:
Osoba z niepełnosprawnością to osoba, która nie widzi i jednocześnie spotyka w życiu różne bariery.
Na przykład otoczenie jest niedostosowane do jej potrzeb. W urzędach brakuje dokumentów w alfabecie Brajla.
Na chodnikach nie ma oznakowań dla osób niewidomych.

Konwencja mówi o różnych prawach osób z niepełnosprawnościami.
Niektóre artykuły Konwencji są związane z wspieranym podejmowaniem decyzji.
Żeby lepiej zrozumieć artykuły Konwencji Komitet ONZ do spraw Osób z Niepełnosprawnościami przygotował wyjaśnienia.

Na przykład **artykuł 12** Konwencji mówi o **równości wobec prawa**.
Każda osoba z niepełnosprawnością od urodzenia ma zdolność prawną.
Zdolność prawna oznacza, że człowiek ma prawa. Że jest podmiotem, a nie przedmiotem, rzeczą.
Nawet małe dziecko ma prawa.

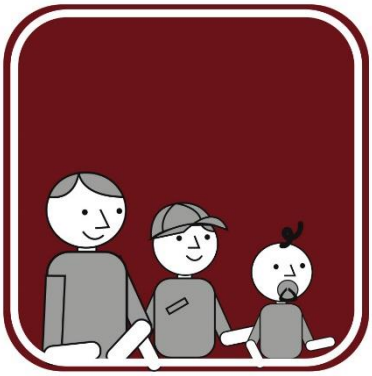

Osoba z niepełnosprawnością może mieć też zdolność do czynności prawnych.
Może podejmować decyzje o swoim życiu.
Państwo powinno wspierać ją w podejmowaniu decyzji.
Wsparcie ma być takie, jakiego osoba potrzebuje.

Ubezwłasnowolnienie nie jest wsparciem.

Komitet zauważył, że Polska i inne państwa często mylą zdolność prawną ze zdolnością umysłową.
Uważają, że osoby z niepełnosprawnościami nie potrafią samodzielne podjąć decyzji.
Państwa nie szanują decyzji osób z niepełnosprawnościami.

Komitet mówi, że państwa muszą wspierać osoby z niepełnosprawnościami w podejmowaniu decyzji.
Na przykład osoba z niepełnosprawnością może wybrać osobę wspierającą.
Może wybrać 1 osobę lub grupę ludzi.
Wsparcie może być potrzebne przez cały czas lub tylko w niektórych sytuacjach.

Trzeba pamiętać, że osobą decydującą jest zawsze osoba z niepełnosprawnością.
To ona podejmuje decyzje.
Osoba wspierająca tylko podaje różne informacje i wyjaśnia problemy.
Nigdy nie podejmuje decyzji za osobę z niepełnosprawnością.

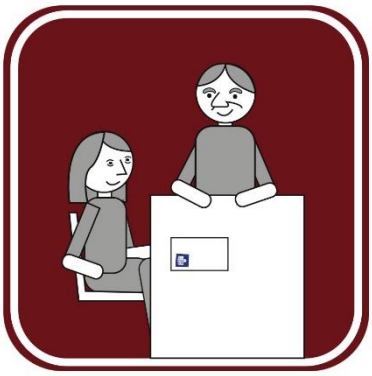

Czasami osoba z niepełnosprawnością nie mówi.
Porozumiewa się znakami, obrazami lub gestami. **Gesty** to ruchy rąk.
Wtedy zadaniem osoby wspierającej jest wyjaśnienie co oznaczają jej gesty.

Artykuł 13 Konwencji mówi o **dostępie do wymiaru sprawiedliwości.**
Osoby z niepełnosprawnościami mają prawo do sądu tak samo jak osoby bez niepełnosprawności.
Powinny też dostać odpowiednie informacje, żeby wiedziały co dzieje się w ich sprawie w sądzie.

Osoby z niepełnosprawnościami mają prawo do obrony swoich praw w sądzie.
To znaczy, że mogą pisać pisma i skargi do sądu w swoich sprawach.
Państwo powinno je w tym wspierać.
Na przykład, kiedy osoba z niepełnosprawnością nie mówi i musi zeznawać w sądzie.

Sądy powinny być dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
Pracownicy sądu powinni szkolić się o niepełnosprawności, żeby wiedzieć jak wspierać taką osobę.

Artykuł 16 Konwencji mówi o **wolności od przemocy, wykorzystania i nadużyć.**
Prawo musi chronić osoby z niepełnosprawnościami przed przemocą i wykorzystywaniem w domach i w placówkach.

Państwo musi informować osoby z niepełnosprawnościami czym jest przemoc i gdzie zgłosić się po pomoc.
Państwo musi pomóc osobom, które doświadczyły przemocy.
Pomoc musi być odpowiednia do wieku, płci i niepełnosprawności.

Artykuł 16 mówi też o prawie osób
z niepełnosprawnościami do bezpieczeństwa.
To znaczy, że osoba z niepełnosprawnością
może sama wybrać osobę wspierającą.
Prawo do bezpieczeństwa mówi, że osobę
wspierającą powinna sprawdzić inna osoba.
Dzięki temu wsparcie osoby
z niepełnosprawnością będzie bezpieczne
i jak najlepsze dla niej.

Artykuł 5 Konwencji mówi o **równości**
i niedyskryminacji.
Wszystkie działania państwa muszą dbać
o prawa człowieka.
Państwo nie może dyskryminować osób
z niepełnosprawnościami.

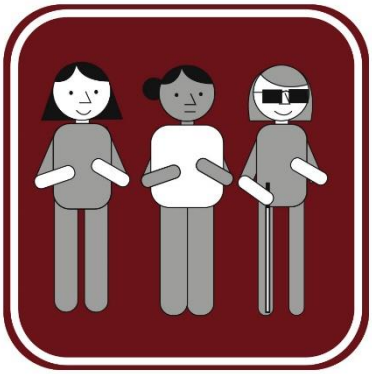

Dyskryminacja to gorsze traktowanie
innych ludzi z powodu jakiejś ich cechy.
Na przykład, z powodu niepełnosprawności,
wieku lub innego koloru skóry.
Państwo musi zapewnić ochronę
przed dyskryminacją.
Musi zapewnić równe traktowanie.

Wiele osób ma problem z podejmowaniem decyzji.
Ale tylko osoby z niepełnosprawnościami muszą udowodnić, że potrafią podjąć ważne decyzje. Takie traktowanie osób z niepełnosprawnościami to dyskryminacja.

Zadaniem państwa i różnych urzędów jest dostosowanie wsparcia w podejmowaniu decyzji. Na przykład:

- przygotowanie informacji w tekście łatwym do czytania
- większa ilość czasu potrzebnego do zrozumienia informacji.

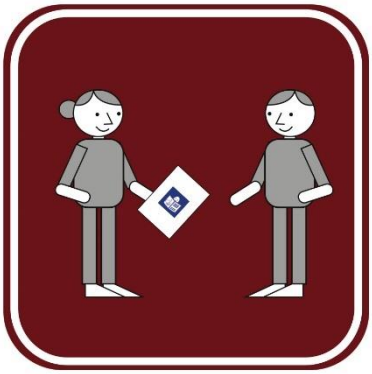

Konwencja mówi też, że osoba z niepełnosprawnością ma prawo do bezpośredniego kontaktu z pracownikiem instytucji.
W razie wątpliwości, może je omówić z osobą wspierającą.

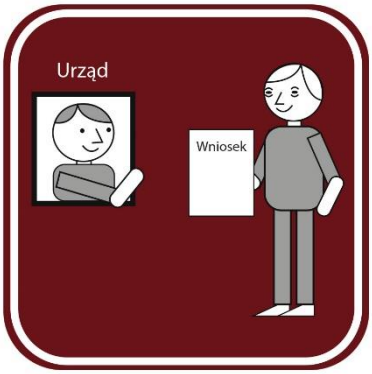

Polskie prawo powinno zlikwidować ubezwłasnowolnienie i zastępcze podejmowanie decyzji.
Zastępcze podejmowanie decyzji polega na tym, że ktoś inny podejmuje decyzję za osobę z niepełnosprawnością. Zamiast tego państwo powinno wprowadzić wspierane podejmowanie decyzji

Każda osoba ma zdolność prawną.
Każda dorosła osoba powinna też mieć zdolność do czynności prawnych.
Niestety niektórym osobom z niepełnosprawnościami odbiera się zdolność do czynności prawnych.

Ludzie w różny sposób podejmują decyzje.
Jedni łatwiej podejmują decyzje.
Inni mogą mieć z tym problemy.
Nie wolno ludziom odbierać prawa do podejmowania decyzji tylko dlatego, że mają niepełnosprawność intelektualną.

Czasami jednak zastępcze podejmowanie decyzji jest dobre.
Na przykład kiedy osoba podejmie złą decyzję.
Odda za darmo swoje mieszkanie a sama nie ma gdzie mieszkać. Taka decyzja zagraża jest bezpieczeństwu i interesom.
Wtedy pełnomocnik osoby może unieważnić jej decyzję.
Takiego pełnomocnika wyznacza sąd.

Kto ponosi odpowiedzialność za podjęte decyzje?

We wspieranym podejmowaniu decyzji odpowiedzialność za podjętą decyzję ponosi osoba wspierana.
Na przykład osoba z niepełnosprawnością.
Ma ona prawo do ryzykownych decyzji
Tak samo jak osoba bez niepełnosprawności.
Wspierane podejmowanie decyzji pomaga osobie wspieranej wyrazić swoje zdanie.

We wspieranym podejmowaniu decyzji osoba wspierająca musi przekazać osobie wspieranej wszystkie informacji.
Osoba wspierana musi dostać tyle czasu ile potrzebuje, żeby zrozumieć wszystkie informacje.
Musi wiedzieć jakie będą skutki jej decyzji.
To ona decyduje. Nawet jeśli popełni błąd.

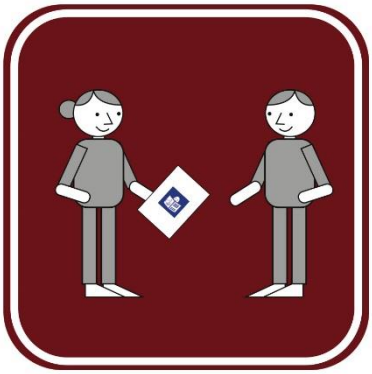

Jeśli osoba wspierana nie mówi, osoba wspierająca musi przekazać jej decyzję.
Osoba wspierana pokazuje swoją decyzję przy pomocy znaków, obrazów lub gestów.
Osoba wspierająca musi przekazać decyzję, którą podjęła osoba niemówiąca.
Nawet jeśli osoba wspierająca się z nią nie zgadza.

Wspierane podejmowanie decyzji powinno być dostosowane do potrzeb osoby wspieranej.
Niektóre osoby będą potrzebowały wsparcia w podjęciu decyzji, inne w jej przekazaniu.

Osoba wspierana sama może wybrać osobę lub osoby wspierające.
To ona ma pierwszeństwo wyboru osoby wspierającej.
Jej zdanie jest ważniejsze niż zdanie sądu.
Dzięki temu osobą wspierającą może być osoba zaufana, która zna sytuację osoby wspieranej.

Czasami osoba wspierana podejmie złą decyzję. Nawet jeśli osoba wpierająca przekazała jej wszystkie informacje i opowiedziała o skutkach różnych wyborów.

Przykład 1:
Mężczyzna poznał przez Internet kobietę.
Często rozmawiali przez telefon,
ale nigdy się nie spotkali.
Kobieta poprosiła mężczyznę, żeby pożyczył jej dużo pieniędzy.
Mężczyzna przelał pieniądze na jej konto.
Wtedy kobieta przestała się odzywać.
Mężczyzna stracił swoje pieniądze.

Odpowiedzialność za tę decyzję ponosi osoba wspierana.

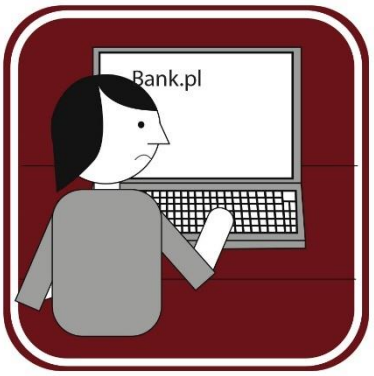

W niektórych sytuacjach decyzja osoby wspieranej jest nieważna.
Na przykład kiedy była pijana lub wzięła mocne lekarstwa.
Osoba nie była świadoma na co się decyduje.
Nie wiedziała co się dzieje i nie rozumiała sytuacji.

Decyzja osoby wspieranej jest nieważna kiedy osoba wspierająca była pod wpływem silnych leków i nie wiedziała co się dzieje.
Źle poinformowała osobę wspieraną.
Osoba wspierana podjęła złą decyzję.
W takiej sytuacji można cofnąć decyzję, osoby wspieranej.

Decyzję osoby wspieranej można cofnąć, kiedy osoba wspierająca nie przekazała jej wszystkich informacji.
Osoba wspierana podjęła złą decyzję i straciła dużo pieniędzy.
Odpowiedzialność za tę sytuację ponosi osoba wspierająca.

Pracę osób wspierających powinno się sprawdzać.
Każdy kto uważa, że osoba wspierająca wykorzystuje osobę wspieraną powinna to zgłosić do sądu.
Może to zgłosić też osoba wspierana.
Wtedy trzeba napisać wniosek do sądu rejonowego.
Sąd sprawdzi pracę osoby wspierającej.

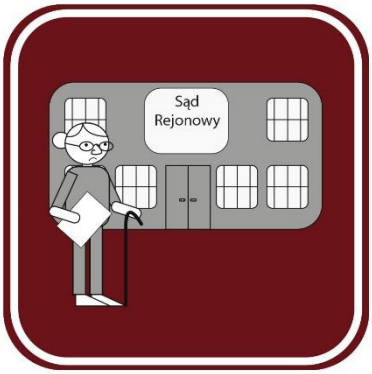

Na razie nie wiadomo jaki wydział w sądzie powinien sprawdzać pracę osób wspierających. Tym zadaniem powinien zająć wydział rodzinny lub cywilny.
Rząd powinien wybrać najlepszy wydział sądu.

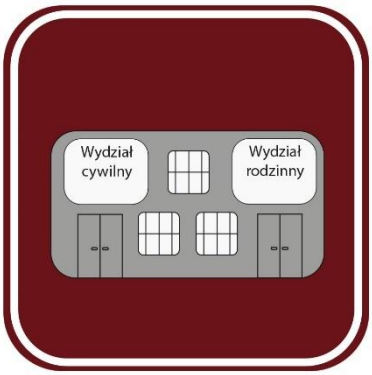

Obecnie w polskim prawie osoba całkowicie ubezwłasnowolniona ma opiekuna prawnego. **Opiekun prawny** podejmuje za nią wszystkie decyzje prawne.

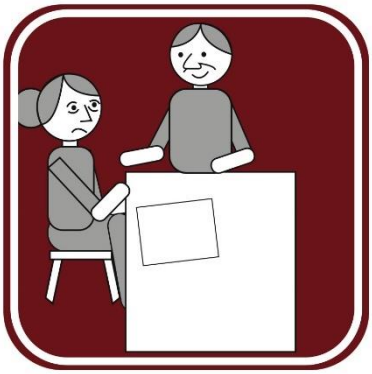

Osoba częściowo ubezwłasnowolniona ma swojego kuratora.
Kurator osoby częściowo ubezwłasnowolnionej wspiera ją w codziennych sprawach.
Dba o jej pieniądze i zdrowie.
Pomaga w czynnościach prawnych.

Opiekun prawny i kurator muszą pisać sprawozdania do sądu jak wspierają osoby ubezwłasnowolnione.
Te sprawozdania nie są dobrze napisane.
Mają mało informacji na czym polegało wsparcie osoby ubezwłasnowolnionej.

Sądy nie sprawdzają sprawozdań.
Nie sprawdzają jak opiekunowie prawni lub kuratorzy wspierają osoby ubezwłasnowolnione.

Sąd musi sprawdzić kiedy ktoś zgłosi, czy opiekun prawny lub kurator wykorzystuje osobę ubezwłasnowolnioną, Sąd powinien szybko sprawdzić sytuację osoby wspieranej.

W takiej sytuacji osoba wspierana może sama zgłosić się do sądu.
Może dostać też pełnomocnika.
Pełnomocnik wystąpi w imieniu osoby wspieranej.

Opiekun prawny lub kurator powinien dostać karę, jeśli wykorzystał osobę wspieraną.

Kto może korzystać z wspieranego podejmowania decyzji

Wspierane podejmowanie decyzji powinno być dostępne dla każdego, kto tego potrzebuje.
Powinno być częścią darmowej pomocy prawnej.
Powinno być w instytucjach pomocy społecznej lub w sądach.
Dzięki temu państwo zaoszczędzi pieniądze.

Osoba wspierana powinna móc podpisać umowę z osobą wspierającą na asystę prawną.
Taka umowa powinna być w polskim prawie.

Osobą wspierającą jest asystent prawny.
Asystent prawny wspiera osobę, która chce samodzielnie podejmować decyzje prawne.
Asystent prawny pomaga:

- zdobyć i zapamiętać informacje
- podjąć decyzję
- przekazać decyzję, jeśli osoba nie mówi lub ma problem z mówieniem.

W ramach wspieranego podejmowania decyzji osoba wspierana może otrzymać wsparcie pełnomocnika.
W polskim prawie jest pełnomocnik:

- z wyboru. Wybiera go osoba wspierana.
- z urzędu. Wybiera go sąd.

Pełnomocnik wspiera osobę, która nie chce samodzielnie podejmować decyzji prawnych
Taka osoba woli, żeby decyzję podjął pełnomocnik.
Decyzja pełnomocnika musi zgadzać się z tym, co chce osoba wspierana.

Pełnomocnik wspiera też osobę, która nie może w danym momencie podjąć decyzji prawnej.
Na przykład leży w szpitalu i jest nieprzytomna.
Wtedy pełnomocnik musi podjąć taką decyzję, jaką chciałaby osoba wspierana.

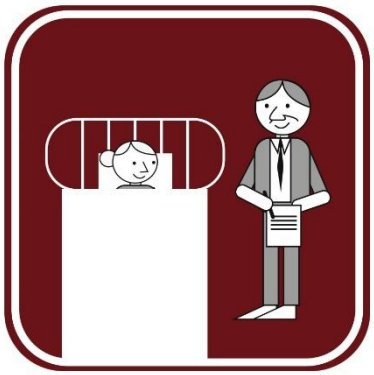

W polskim prawie będzie można dostać pełnomocnika na przyszłość.
Pełnomocnik na przyszłość będzie wspierał osobę dopiero wtedy, kiedy nie będzie mogła podejmować decyzji samodzielnie.

Osoba wspierana może sama wybrać asystenta prawnego lub pełnomocnika.
Osoba może podpisać porozumienie z asystentem lub pełnomocnikiem.

W porozumieniu są informacje:

- w jakich sprawach pełnomocnik może wspierać osobę
- jak długo będzie ją wspierał.

Czasami, żeby podpisać umowę z asystentem prawnym lub pełnomocnikiem potrzebny będzie akt notarialny.

Notariusz musi przyjąć, że osoba wspierana:

- ma zdolności do czynności prawnych
- świadomie podejmuje decyzje.

Jeśli nie jest tego pewien, powinien zgłosić się do sądu.
Wtedy sąd wyznaczy asystenta prawnego lub pełnomocnika z urzędu dla tej osoby.

Sąd może też wyznaczyć asystenta prawnego lub pełnomocnika z urzędu w 2 sytuacjach:

1) osoba musi podjąć decyzję prawną, ale nie jest w stanie samodzielnie wyznaczyć asystenta
   Wniosek do sądu o wyznaczenie asystenta prawnego może złożyć każdy.

2) osoba musi podjąć decyzję prawną i potrzebuje wsparcia.
   W jej otoczeniu brakuje osoby, która pomoże jej podjąć decyzję prawną.
   Wniosek do sądu o wyznaczenie asystenta prawnego może złożyć osoba potrzebująca wsparcia.

Osoba wspierana ma prawo decydować
kto będzie jej asystentem lub pełnomocnikiem.
Może poprosić sąd o zmianę asystenta.
Może też odmówić wsparcia asystenta.
Sąd musi dostosować się do prośby osoby wspieranej.
Sąd musi mieć pewność, że osoba wie co robi.

Sąd może też wyznaczyć pełnomocnika
dla osoby wspieranej, kiedy:

1) osoba sama o to poprosi.
   Osoba musi złożyć wniosek do sądu.
   We wniosku musi napisać, że nie chce sama podejmować decyzji prawnych.

2) osoba w danym momencie nie może podejmować decyzji prawnych, ponieważ jest bardzo chora.
   Na przykład jest w śpiączce.

Sąd może wybrać pełnomocnika dla osoby z głęboką niepełnosprawnością intelektualną, która nie mówi.
Taka osoba nie wyznaczyła wcześniej pełnomocnika lub pełnomocnika na przyszłość.

Sąd ustali w jakich sprawach i jak długo pełnomocnik będzie reprezentował osobę wspieraną.
Pełnomocnik może reprezentować osobę tylko w niektórych sprawach.

Sąd może sprawdzać czy pełnomocnik dobrze wspiera osobę wspieraną.
Czasami pełnomocnik musi napisać do sądu na co wydał pieniądze osoby wspieranej.
Musi współpracować na przykład z Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

Pełnomocnik z wyboru ani pełnomocnik z urzędu nie może napisać testamentu za osobę wspieraną.

Jeśli osoba wspierana nie komunikuje się i nie jest w stanie powiedzieć swojej decyzji pełnomocnik nie może reprezentować jej:

- w sprawie zawarcia małżeństwa,
- w wyborach
- w przekazaniu komuś domu, w którym mieszka osoba wspierana
- przygotowaniu umów z pełnomocnikiem.

Pełnomocnik z wyboru może reprezentować osobę w wyborach.
Pełnomocnik musi mieć pewność, jaka jest decyzja osoby wspieranej.

Osoba, która ma pełnomocnika może też samodzielnie podejmować decyzje.
Jej decyzje są ważne.
Osoba musi być świadoma jaką decyzję podejmuje.
Na przykład jeśli brała narkotyki
lub była pijana jej decyzja jest nieważna.
Taka osoba mogła nie wiedzieć co robi.

Przykład:
Osoba z niepełnosprawnością chce kupić drogi telefon na raty.
Sprzedawca podejrzewa, że osoba bierze silne leki i nie chce sprzedać jej telefonu.
Wtedy może poprosić, żeby osobę reprezentował pełnomocnik.

Asysta prawna

Jak wprowadzić asystę prawną do polskiego prawa

Żeby wprowadzić usługę asysty prawnej trzeba sprawdzać jakie orzeczenia dotyczące osób wspieranych przygotowują sądy powszechne. Na przykład ile osób jest ubezwłasnowolnionych.

Żeby wprowadzić usługę asysty prawnej potrzebne są:

- zasady odpowiedzialności pracowników zawodów zaufania publicznego.
  Pracownik wykonujący zawód zaufania publicznego to na przykład sędzia, prawnik, lekarz lub policjant.

- zmiany przepisów dotyczących oświadczeń woli. **Oświadczenie woli** to przekazanie innym mojej decyzji.
  Te przepisy powinny umożliwiać oświadczenie woli osobom niemówiącym.
  Na przykład osoby niemówiące mogą przekazać swoją decyzję gestem lub pokazać coś palcem.

Polskie sądy powinny w ciągu 5 lat cofnąć wszystkie decyzje dotyczące ubezwłasnowolnienia całkowitego i częściowego.
Zamiast ubezwłasnowolnienia sądy powinny wprowadzić:

- usługę asysty prawnej
- pełnomocnictwo na wniosek
- pełnomocnictwo z urzędu.

Kto może dostać usługę asysty prawnej

Asystę prawną może dostać każdy, kto:

- może podejmować decyzje prawne
- może przekazać swoją decyzję.
  Na przykład powiedzieć lub pokazać palcem.
- potrzebuje pomocy przy podejmowaniu decyzji. Na przykład zrozumieniu informacji i skutków podjętej decyzji.

Asystę prawną może dostać na przykład:

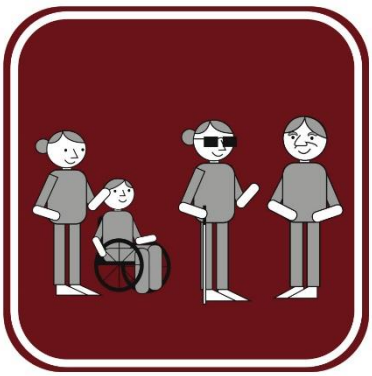

- osoba z niepełnosprawnością intelektualną
- osoba starsza
- osoba, która nie mówi
- każda osoba ubezwłasnowolniona.

Coraz więcej ludzi będzie potrzebowało asysty prawnej.

Kto może być asystentem prawnym osoby wspieranej

Asystentem prawnym może być na przykład:

- osoba wybrana przez osobę wspieraną
- rodzina osoby wspieranej
- pracownik pomocy społecznej
- asystent rodziny
- prawnik
- organizacja pozarządowa
- organizacja kościelna.

Asystent prawny może wspierać w różnych sprawach. Na przykład pomaga podjąć decyzje związane ze zdrowiem lub pieniędzmi.

Asystent prawny powinien:

- znać osobę wspieraną
- znać się na polskim prawie i przepisach prawnych
- wiedzieć jak wspierać osobę.

Asystent prawny musi mieć:

- pełną zdolność do czynności prawnych
- prawa publiczne. Na przykład prawo do głosowania w wyborach.
- prawo do opieki nad dziećmi.

Asystentem prawnym nie może być osoba, która:

- popełniła przestępstwo
- jest asystentem osobistym lub opiekunem osoby wspieranej.

Pracę asystenta prawnego sprawdzają sądy rodzinne lub cywilne.
Sądy mogą wyznaczyć też asystenta prawnego z urzędu.

W asyście prawnej mogą uczestniczyć:

- notariusz
- urzędy i instytucje
- lekarz
- rodzina
- pracownik socjalny.

W jakich sprawach może wspierać asystent prawny

Asystent prawny pomaga osobie wspieranej:

- gospodarować jej majątkiem.
  Na przykład jej domem lub pieniędzmi.
- rozwiązać sprawy osobiste.
  Na przykład dotyczące zdrowia.
- w sprawach finansowych.
  Na przykład przy kupnie, sprzedaży lub wynajmie mieszkania.

Oprócz asystenta prawnego jest **asystent w zakresie komunikacji.**
Taki asystent pomaga zrozumieć,
co chce przekazać osoba wspierana .
Nawet jeśli nie mówi.
Asystent w zakresie komunikacji musi wiedzieć co oznacza gest lub zachowanie osoby wspieranej.

Asystent prawny może:

- przekazać informacje
- pomóc w zrozumieniu informacji
- powiedzieć jakie są skutki różnych decyzji
- pomóc przekazać decyzję osoby wspieranej
- podpisać dokumenty za zgodą osoby wspieranej
- wspierać u lekarza. Na przykład asystent może robić notatki i zapamiętać informacje.
- informować o różnych przedmiotach, które ułatwiają samodzielność
- sprawdzić czy decyzje osoby wspieranej są wykonane.

Asystenta prawnego może wybrać osoba wspierana.
Osoba wspierana może też w każdej chwili zakończyć współpracę z asystentem.

Osoba wspierana może podpisać umowę z asystentem prawnym.
Asystent wspiera ją w sprawach zapisanych w umowie.
Osoba wspierana może też sama podjąć decyzję.
Musi mieć pełną zdolność do czynności prawnych.

Asystę prawną może wyznaczyć sąd tylko kiedy osoba wspierana nie komunikuje się.
I nie może sama powiedzieć swojej decyzji.
Pracę asystenta prawnego sprawdza sąd rodzinny.
Sąd może ocenić czy osoba wspierana nadal potrzebuje wsparcia.

Asystent prawny komunikuje się z osobą wpieraną, tak jak ona tego potrzebuje.
Później asystent przekazuje decyzję innym ludziom.

Każdy kto podejrzewa, że asystent źle przekazuje decyzję osoby wspieranej może zgłosić sprawę do sądu.

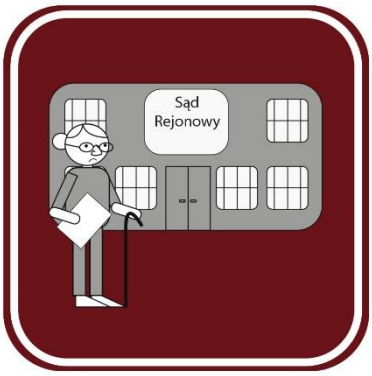

Jeśli asystent prawny szkodzi osobie wspieranej, zostanie ukarany.
Na przykład jeśli przekazuje nieprawdziwe informacje.

Decyzja jest nieważna jeśli osoba wspierana i osoba wspierająca dostały nieprawdziwe informacje.
Na przykład przy zakupie nowego telefonu.

Asysta prawna kończy się, kiedy:

- osoba wspierana chce sama podjąć decyzję
- osoba wspierana zwolni asystenta prawnego
- asystent prawny umrze.

Pracę asystenta prawnego sprawdza sąd rejonowy, wydział rodzinny albo cywilny. Sąd powinien być najbliżej miejsca gdzie osoba mieszka na stałe.

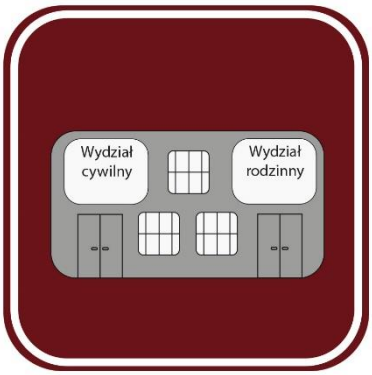

Jeśli ktoś uważa że asystent prawny źle wspiera osobę wspieraną, może napisać wniosek o kontrolę do sądu.

W sprawie sądowej może uczestniczyć:

- osoba wspierana
- osoba wspierająca
- osoby zaangażowane w sprawy osoby wspieranej.
  Na przykład pracodawca lub pracownik organizacji pozarządowej.

Sąd w ciągu 2 tygodni powinien sprawdzić czy osoba jest dobrze wspierana. Sąd może rozmawiać na przykład z pracownikiem ośrodka pomocy społecznej i osoba wspieraną.

Sąd może odrzucić wniosek o kontrolę, jeśli stwierdzi, że osoba jest dobrze wspierana. Jeśli sąd uzna, że asystent źle wspiera osobę wpieraną zmienia asystenta.

Rozprawa w sądzie musi się odbyć w ciągu 1 miesiąca od złożenia wniosku o kontroli. W czasie rozprawy sąd może:

- wysłuchać opinii osoby wpieranej
- przesłuchać asystenta
- przesłuchać inne osoby z otoczenia osoby wspieranej
- zobaczyć dokumenty prawne z ostatniego roku. Na przykład umowy.

Jeśli asystent szkodził osobie wspieranej, sąd ma prawo:

- zwolnić asystenta. W tej sytuacji osoba wpierana będzie musiała poszukać nowego asystenta.
- zwolnić asystenta i przydzielić nowego asystenta z urzędu
- kazać asystentowi, żeby przygotowywał dokumenty z opisem co robi dla osoby wspieranej.

Jeśli asystent szkodził osobie wspieranej,
sąd ma prawo:

- zmienić zakres wsparcia asystenta
- zatrudnić drugiego asystenta
- wybrać pełnomocnika sądowego jeśli osoba nie jest w stanie samodzielnie podjąć decyzji prawnych
- zawiadomić prokuraturę

  Prokuratura to urząd, który chroni ludzi przed przestępcami.

Asystent prawny i asystent w zakresie komunikowania się zostaną ukarani za nieprawidłowe udzielenie wsparcia.

Asystent powinien ponieść odpowiedzialność cywilną za wyrządzoną osobie wspieranej szkodę.
Na przykład nie podał osobie wszystkich potrzebnych informacji i osoba wspierana popełniła błąd.

Za pracę asystenta prawnego powinna płacić osoba wspierana.
Osoba wspierana może też płacić za asystę prawną z budżetu osobistego.

W tej sytuacji osoba wspierana musi podpisać umowę z asystentem prawnym.
W umowie powinna być informacja:

- w jakich sprawach wspiera asystent prawny
- gdzie asystent musi opisać udzielone osobie wsparcie

Państwo płaci za pracę asystenta prawnego, jeśli osoba wspierana nie ma pieniędzy i potrzebuje wsparcia asystenta.